

سرمقاله

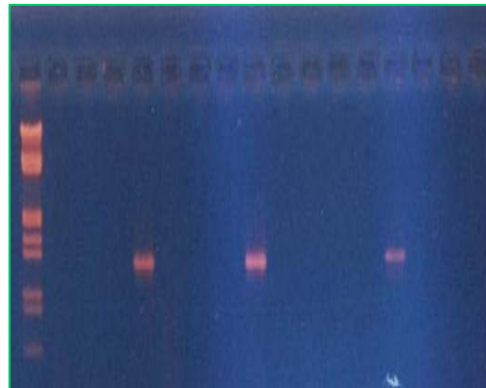
مقدمه ای بر طرح جامع شکر (۵)

در ادامه تشریح زیرپروژه ترویج قابل ذکر است که استفاده از امکانات سازمان نظام مهندسی کشاورزی و ایجاد گروه‌های کارشناسی (مهندس ناظر) و ارائه خدمات علمی به زارعین در کلیه مراحل کاشت، داشت و برداشت، اجرای برنامه‌های آموزشی - ترویجی توسط تعاونیه‌های تولید روستایی، همکاری مدیریه‌های ترویج و زراعت سازمان جهاد کشاورزی استانها، وجود مروجین در بخش‌های دولتی و غیردولتی، استفاده از تجارب کشاورزان نمونه و پیشرو، عقد قرارداد با گروه‌های غیردولتی برای اجرای برنامه‌های ترویجی، ایجاد تشکل چغندرکاران، ایجاد اشتغال برای فارغ‌التحصیلان بیکار کشاورزی توام با بهره‌گیری از تجارب و تخصص بازنشستگان کشاورزی، ایجاد زمینه آموزشی و ترویجی لازم برای کارشناسان، مروجین و زارعین در جهت فراهم نمودن زمینه انتقال تکنولوژی مناسب به منظور تحول اساسی در شیوه‌های تولید در مزارع چغندرقد می‌تواند به‌عنوان فرصتهای مناسب جهت ایجاد تحول در عرصه ترویج زراعت چغندرقد برشمرده شود.

راه کارهای دستیابی به اهداف طرح جامع شکر در زمینه ترویج زراعت چغندرقد نیز شامل تعیین جایگاه هر یک از بخش‌های کارخانه‌های قند و خدمات کشاورزی، استفاده از بخش خصوصی در اجرای برنامه‌های آموزشی و ترویجی، ایجاد شرکتهای ترویج خصوصی در مناطق تولید چغندرقد، ایجاد شرکتهای مشاوره چغندرکاری با استفاده از فارغ‌التحصیلان بیکار و یا حتی کارشناسان و مروجین شاغل در بخش دولتی به‌عنوان مددکار و مشاور چغندرکار، فعال کردن تعاونیه‌های تولید روستایی و استفاده از سازمان نظام مهندسی کشاورزی در جهت تشکیل گروه‌های مهندسی ناظر بر کاشت، داشت و برداشت چغندرقد می‌باشد.

اخبار مؤسسه

➤ محققان آزمایشگاه بیوتکنولوژی مؤسسه اصلاح و تهیه بذر چغندرقد موفق به شناسایی نشانگرهای مولکولی پیوسته به صفت مقاومت به نماتد شدند. در تحقیقی که به منظور شناسایی نشانگرهای مولکولی پیوسته

با ژن(های) عامل ایجاد مقاومت به نماتد سیستمی چغندرقد در آزمایشگاه بیوتکنولوژی مؤسسه تحقیقات اصلاح و تهیه بذر چغندرقد صورت گرفت، بر اساس مرور منابع دو نشانگر مولکولی PCR به اسامی Hs1 و Sat- 121 و نیز یک نشانگر مولکولی RAPD به نام OP-D-13 بدست آمد که با مقاومت به نماتد سیستمی منشاء گرفته از گونه وحشی *Beta procumbens* پیوستگی نشان دادند. با توجه به آنکه اکنون با تلاش محققان مؤسسه چندین توده در حال تفکیک از تلاقی ژنوتیپ های مقاوم با حساس بدست آمده است؛ بنابراین می‌توان از نشانگرهای حاصل در غربال این توده‌ها و شناسایی گیاهان مقاوم به روش ژنوتیپی در مراحل مختلف اصلاح رقم مقاوم به نماتد بهره مند گردید.

➤ بررسی طرح‌های تحقیقاتی مؤسسه تحقیقات چغندرقد پایان یافت. مطابق گزارش بخش خدمات فنی و تحقیقات مؤسسه، از مجموع چهل و نه فقره شناسنامه طرح تحقیقاتی بررسی شده در گردهمایی محصولی چغندرقد، ۳۳ طرح مصوب کمیته علمی فنی جهت تایید نهایی به دفتر بررسی و هماهنگی طرح‌های تحقیقاتی سازمان تحقیقات و

آموزش کشاورزی ارسال شد. متعاقب بررسی و تصویب کمیسیون هماهنگی سازمان، طرح‌های مصوب جهت اجرا به بخش‌های ذیربط در مراکز و ایستگاه‌های تحقیقاتی کشور ابلاغ خواهد شد.

➤ هفته انتقال یافته‌های چغندرقد برگزار گردید. با هماهنگی‌های بعمل آمده با معاونت ترویج و نظام بهره برداری، هفته انتقال یافته‌های چغندرقد روزهای هفتم و هشتم اسفندماه در سالن اجتماعات مؤسسه تحقیقات چغندرقد برگزار شد. در این برنامه از مدیریت‌های ترویج استان‌های چهارمحال و بختیاری، مرکزی، قزوین، کرمانشاه، اصفهان، همدان، اردبیل، آذربایجان شرقی، فارس، لرستان و زنجان نماینده‌هایی جهت شرکت در جلسه حضورداشتند. در این دو روز محققان مؤسسه، آخرین یافته‌های تحقیقات خود را در

ارتباط با آبیاری، تغذیه، اصلاح و معرفی ارقام جدید، بیماریها، برداشت و روش‌های سیلوی چغندرقد در اختیار کارشناسان ترویج قراردادند. این برنامه با استقبال این کارشناسان روبرو شد.

➤ ارزشیابی محققان و کارشناسان مؤسسه توسط دفتر نظارت و ارزشیابی انجام شد. در بهمن ماه سال جاری با حضور اعضای دفتر نظارت و ارزشیابی، فعالیتهای تحقیقاتی تعداد ۱۸۱ نفر از محققان و کارشناسان ستاد مؤسسه طی سال‌های ۱۳۸۱ لغایت ۱۳۸۳ مورد ارزشیابی قرار گرفت. طی دو روز حضور اساتید مدعو، کلیه افراد واجد شرایط مدارک خود را جهت ارزشیابی در اختیار ارزیابان قرار داده و به سوالات مطرح شده پاسخ دادند.

دارای تیپ نرمال- محصولی و مقاوم به بولتینگ است.

ب- تهیه، معرفی و ثبت رقم منورم ژنتیکی هیبرید بنام رقم شیرین که از تلاقی گرده افشان‌های دیپلوئید (۱۸۱ و ۱۹۱) و سینگل کراس ۲۶۱×۲۳۱ بدست آمده است. این رقم مناسب کشت در مناطق سرد معتدل بوده و در سال ۱۹۹۹ میلادی به عنوان رقم جدید مؤسسه تحقیقات چغندر قند در لیست ارقام OECD به ثبت رسید.

ج- تهیه و معرفی رقم منورم ژنتیکی هیبرید چغندر قند بنام ۷۱۱۲ (در حال نامگذاری)

د- تهیه و معرفی رقم منورم ژنتیکی هیبرید چغندر قند بنام ۴۳۶ (در حال نامگذاری)

دورقم اخیر در خبرنامه شماره دو (اسفند ۸۳) مؤسسه تحقیقات اصلاح و تهیه یذر چغندر قند به اجمال توضیح داده شده است. لازم به یادآوری است که خواص تکنولوژی بذر، سازگاری، نیاز غذایی، تکنولوژی قند، تراکم بوته ارقام فوق قبل از معرفی و ثبت مورد ارزیابی قرار گرفته است. همچنین مواد اصلاحی امیدبخش دیگری نیز از این پروژه حاصل شده که انشاءالله در برنامه های اصلاحی آینده مدنظر قرار خواهند گرفت.

وضعیت بهره برداری کارخانه های قند و شکر کشور

از همان ابتدای فصل زراعی گذشته با توجه به عدم استقبال کشاورزان خراسانی از کشت چغندر قند پیش بینی می شد میزان تولید چغندر و در نتیجه مقدار شکر تولیدی از چغندر قند کاهش یابد. لیکن با افزایش سطح زیرکشت چغندر قند در سایر استانها بخصوص آذربایجان غربی و همچنین رعایت بهتر اصول به زراعی و استفاده از بذور منورم مناسب در اکثر مناطق چغندرکاری سبب گردید که نه تنها تولید چغندر قند کاهش نیابد بلکه نسبت به سال ۸۳ افزایش هم داشته باشد. تولید چغندر در سال ۱۳۸۴ به رقمی معادل

فنی هرکدام ۱ نفر.

تیم فوتسال مؤسسه تحقیقات چغندر قند قهرمان مسابقات شد. بر اساس گزارشات واصله به روال سالهای پیش، به مناسبت گرامیداشت ایام مبارک دهه فجر در سال جاری نیز با شرکت مؤسسات تحقیقات فنی و مهندسی کشاورزی، اصلاح و تهیه نهال و بذر، اصلاح و تهیه بذر چغندر قند، بیوتکنولوژی و ثبت و گواهی بذر، مسابقات فوتسال برگزار شد. با توجه به نتایج بدست آمده دو تیم تحقیقات اصلاح و تهیه بذر چغندر قند و بیوتکنولوژی به مرحله نهایی صعود کردند که در پایان تیم تحقیقات بذر چغندر قند موفق به کسب مقام قهرمانی در این دوره شد.

معرفی بخش بهنژادی مؤسسه تحقیقات اصلاح و تهیه بذر چغندر قند (۵)

پروژه زمینه‌های بهنژادی و بهزراعی بولتینگ در چغندر قند (ادامه)

دست آوردهای مهم این پروژه:

از جمله دست آوردهای اجرای طرح‌های تحقیقاتی این پروژه می توان به موارد زیر اشاره کرد:

الف- تهیه، معرفی و ثبت رقم منورم ژنتیکی

هیبرید به نام رسول. این رقم از تلاقی تتراپلوئیدهای 19669 و JOT18 به عنوان پایه پدری و سینگل کراس نرعقیم ۲۶۱×۲۳۱ (پایه مادری) بدست آمده که پس از آزمایش‌های متعدد به عنوان رقم جدید نامگذاری گردید. در سال ۱۹۹۹ میلادی رقم رسول در لیست ارقام OECD (سازمان توسعه و همکاریهای اقتصادی) به ثبت رسید. رقم تریپلوئید رسول

از بازنشسته‌های سال جاری مؤسسه تحقیقات چغندر قند قدردانی بعمل آمد. طی دعوت بعمل آمده در تاریخ ۱۴ اسفند ماه جلسه‌ای با حضور مسئولین مؤسسه به منظور تجلیل از زحمات همکاران بازنشسته در سال ۱۳۸۴ تشکیل گردید. در این جلسه همکاران

بازنشسته شامل خانم مهرانگیز قاسم بیگلو، آقایان مهندس جوادگوهری، دکتر ذبیح اله رنجی، مهندس اله وردی روحی، مهندس حسین فضلی، قندعلی حصار، غلامرضا کتابی، صیاداله فیروزه‌ای، محرم چگینی و ماشاءاله طلایی شرکت داشتند. خبرنامه چغندر قند: ضمن تجلیل از زحمات بی شائبه آنها در طول سنوات خدمت و آرزوی موفقیت برای همه آنها و خانواده‌های محترمشان، در پی آنیم که در شماره‌های آتی خدمات صادقانه این عزیزان را مرور نمائیم.

دوره کارآموزی دانشجویان رشته‌های مرتبط با کشاورزی در مؤسسه تحقیقات چغندر قند اجرا شد. بر اساس گزارش دکتر چگینی، مسئول آموزش مؤسسه تحقیقات چغندر قند، همانند سالهای گذشته در طی تابستان سال جاری نیز ۲۱ نفر از دانشجویان رشته‌های مرتبط با کشاورزی دانشگاه‌های کشور در بخشهای مختلف این مؤسسه دوره کارآموزی خود را با موفقیت سپری نمودند. این تعداد در مقایسه با سالهای گذشته از رشد قابل توجهی برخوردار بود. لازم به ذکر است که بر اساس این گزارش نحوه توزیع افراد در بخشهای مختلف از این قرار است: آزمایشگاه شیمی خاک ۱۱ نفر، آزمایشگاه کنترل بذر ۴ نفر، آزمایشگاه کشت بافت ۲ نفر، آزمایشگاه بیماریها ۲ نفر و بخشهای به نژادی و خدمات

شمال استان آذربایجان غربی" پرداخت. در سال ۱۳۸۳ بدنبال توافق مؤسسات اصلاح و تهیه بذرو نهال و تحقیقات اصلاح و تهیه بذرچغندرقد به بخش تحقیقات چغندرقد مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان آذربایجان غربی منتقل گردید.

مهندس مهدی حسنی

مهدی حسنی در سال ۱۳۵۳ در استان همدان متولد شد. دوران تحصیلات ابتدائی و متوسطه را

نیز در همان استان

سپری کرد. در سال

۱۳۷۶ هجری

شمسی با مدرک

کارشناسی در رشته

زراعت و اصلاح

نباتات از دانشگاه

آزاد اسلامی کرج و

در سال ۱۳۸۰ در رشته اصلاح نباتات در مقطع کارشناسی ارشد از دانشگاه صنعتی اصفهان فارغ التحصیل شد. پایان نامه کارشناسی ارشد وی در خصوص "برآورد پارامترهای ژنتیکی و قابلیت ترکیب پذیری در گندم" بود. نامبرده در سال ۱۳۸۲ در آزمون استخدامی مؤسسه تحقیقات چغندرقد توفیق خدمت در این مؤسسه را پیدا نمود و هم اکنون در بخش تحقیقات چغندرقد مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان همدان انجام وظیفه می نماید. سلامت و سعادت این دو همکار عزیز را از درگاه ایزد منان خواستاریم.

گزارش علمی

کنترل علف های هرز (در قالب مدیریت

تلفیقی) در سیستم تهیه بستر بذر

چغندرقد به طور کامل در پاییز

مجری مسئول: محمد عبداللهیان نوقابی

سال اجرا: ۱۳۸۲ به مدت ۲ سال

علف های هرز یکی از عوامل عمده کاهش

داخلی و خارجی از جمله فعالیتهای ایشان محسوب می شود.

وی در طول خدمت تحقیقاتی خود همکاری صمیمی با دانشگاه های مختلف - به ویژه دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران - داشت که می توان به موارد ذیل اشاره نمود.

- تدریس آفات چغندرقد و نباتات صنعتی ایران (از سال ۱۳۳۹ تا سال ۱۳۴۷) استاد راهنما و مشاور حدود ۲۰ پایان نامه مقطع کارشناسی ارشد در گروه گیاه پزشکی دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران (از سال ۱۳۳۹ تا سال ۱۳۷۲).

دکتر محمد خیری در سال ۱۳۷۲ در سمت استاد پژوهش و رئیس مؤسسه تحقیقات آفات و بیماریهای گیاهی بنا به درخواست شخصی، به افتخار بازنشستگی نایل آمد. سلامت و سعادت ایشان را از خداوند باری تعالی خواستاریم.

معرفی همکاران جدید

مهندس عادل پدرام

عادل پدرام در سال ۱۳۴۹ هجری شمسی در ماکو متولد شد. پس از گذراندن تحصیلات

ابتدائی و متوسطه خود در استان

آذربایجان غربی، در سال ۱۳۷۲ از

دانشکده کشاورزی دانشگاه ارومیه با مدرک کارشناسی

زراعت و اصلاح نباتات فارغ التحصیل شد. در سال ۱۳۷۴ به استخدام مرکز تحقیقات کشاورزی آذربایجان غربی درآمد و در بخش غلات ایستگاه تحقیقات کشاورزی خوی مشغول به کار شد.

در اسفند ماه ۱۳۷۸ در مقطع کارشناسی ارشد در رشته اصلاح نباتات از دانشگاه آزاد اسلامی اردبیل فارغ التحصیل گردید. وی در پایان نامه خود به تحقیق در خصوص "بررسی اثر تنش خشکی بر روی عملکرد ارقام مختلف جو بهاره در

چهارمیلیون و نهصد هزارتن رسید که این مقدار در سال ۱۳۸۳، حدود چهار میلیون و هشت صد هزار تن بود. میانگین عیار در سال ۱۳۸۴ برابر ۱۷/۳۱ درصد و در سال ۱۳۸۳

معادل ۱۷/۳۵ درصد بود. با احتساب راندمان ۱۳ درصد، مقدار شکر تولید شده از چغندرقد در سال ۸۴ معادل ششصد هزارتن پیش بینی میشود. (به نقل از بخش تکنولوژی چغندرقد مؤسسه)

یادی از یک همکار قدیمی

دکتر محمد خیری (ادامه)

آقای دکتر خیری طی مدت بیش از سی و شش سال خدمت صادقانه، و در سایه تحقیقات وسیعی که در ارتباط با آفات چغندرقد انجام داد، مقالات و کتب متعددی منتشر نمود.

چاپ کتابهای "آفات مهم چغندرقد و طرق مبارزه با آن" (۱۳۳۹)، "بررسی های تکمیلی درباره زیست شناسی کارادرینا(آفت مهم چغندرقد)" (۱۳۴۱)، "سرخرطومیهای چغندرقد ایران و راه مبارزه با آنها" (۱۳۴۳)، "آفات مهم چغندرقد ایران و راه مبارزه با آنها" (۱۳۴۵)، "زنجیره های چغندرقد ایران و نقش آنها در انتقال بیماری ویروسی کرلی تاپ" (۱۳۴۷)، "آفات مهم چغندرقد و طرق مبارزه با آنها" (۱۳۷۰)، "صنعت قند در ایران" (۱۳۷۲)، "آفات و بیماری های مهم چغندرقد" (۱۳۷۸) و همچنین چاپ ۱۴ فقره مقاله علمی در مجلات معتبر

ضمن ارائه گزارش در ارتباط با زراعت چغندر قند استان با سیاست‌های وزارت جهاد کشاورزی در ارتباط با زراعت چغندر قند آشنا شدند. همچنین در این جلسه مقرر گردید مزارع آزمایشی در هر منطقه با همکاری دست اندرکاران زراعت چغندر قند در سال آتی ایجاد شود.

قابل توجه همکاران:

لطفا اخبار مربوط به چغندر قند را جهت درج در خبرنامه به آدرس پست الکترونیکی ذیل ارسال نمایید.

Khabarnameh@sbsi.ir

خبرنامه چغندر قند در وب سایت موسسه به آدرس ذیل در دسترس می باشد:

www.sbsi.ir

خبرنامه چغندر قند

(نشریه داخلی علمی - خبری)

شماره ۸ - سال دوم - ۴ صفحه

اسفند ماه ۱۳۸۴

مدیر مسئول: محمود مصباح

سردبیر: رحیم محمدیان

اعضاء هیئت تحریریه:

محمد رضا اوراضی زاده

علی رضا شادمان

سعید صادق زاده حمایتی

رحیم محمدیان

مدیر داخلی: فاطمه بابا

صفحه آرائی و کامپیوتر:

سید مرتضی عرب زاده

نشانی: کرج - جاده محمدآباد - نرسیده به

ترمینال شهید کلاتری - مؤسسه تحقیقات

اصلاح و تهیه بذر چغندر قند

صندوق پستی: ۴۱۱۴ - ۳۱۵۸۵

اخبار شهرستان ها

نتایج عملکرد رقم زرکان در سال زراعی ۸۳-۸۴ در استان آذربایجان غربی اعلام شد. بر اساس گزارش مرکز تحقیقات کشاورزی

و منابع طبیعی

استان آذربایجان

غربی

نتایج

عملکرد

رقم

زرکان در

چهار

مزرعه در مناطق مختلف این استان تعیین و اعلام گردید. بر این اساس بیشترین عملکرد رقم زرکان ۹۵ تن در هکتار در مزرعه آقای سرتیپی و کمترین آن به میزان ۵۵ تن در هکتار در مزرعه آقای پاشاپور بود. نتایج کامل این چهار مزرعه به شرح ذیل می باشد:

ردیف	نام و نام خانوادگی زارع	سطح زیر کشت (هکتار)	عملکرد ریشه (تن در هکتار)	عبارتند (برس)	منطقه مورد کشت
۱	مضور سرتیپی	۶	۹۵	۱۸/۷۵	بادکالوی شده
۲	هانم پاشاپور	۴	۵۵	۱۷/۵۰	گوران آباد
۳	سلیم قوبدل	۲	۶۲	۱۷	محمدیار
۴	سلیمان سبده	۳	۶۵	۱۷/۵۰	آرنا

جلسه ساماندهی کشت و تولید چغندر قند در ارتباط با استان‌های خراسان رضوی، خراسان شمالی و خراسان جنوبی تشکیل شد. پیرو هماهنگی قبلی بعمل آمده با مسئولین ذیربط در رابطه با تشکیل جلسات منطقه‌ای به منظور ساماندهی کشت و تولید چغندر قند، جلسه‌ای در تاریخ ۸۴/۱۰/۲۸ با شرکت ۳۵ نفر از مسئولین سازمان‌های جهاد کشاورزی استان‌های خراسان جنوبی، دفتر نباتات صنعتی، مؤسسه تحقیقات چغندر قند، بخش تحقیقات چغندر قند خراسان، مدیران عامل و مسئولین بخش کشاورزی کارخانجات قند سه استان مذکور در محل شرکت تحقیقات و خدمات زراعی چغندر قند خراسان رضوی تشکیل یافت. در این جلسه افراد شرکت کننده

محصول چغندر قند محسوب می‌شود. لذا جهت تعیین بهترین شیوه کنترل علف‌های هرز در روش آماده سازی بستر بذر در پاییز، آزمایشی در

مزرعه تحقیقاتی مؤسسه تحقیقات چغندر قند واقع در کرج به اجرا در آمد. جهت کنترل علف‌های هرز پیش از کاشت، از علفکش‌های عمومی گراماکسون و راندآپ به همراه مویان در دو مقدار دو و سه لیتر در هکتار استفاده شد؛ که هر دو علفکش با مقدار مصرفی دو و یا سه لیتر در هکتار نتایج مشابهی جهت کنترل علف‌های هرز پیش از کاشت نشان دادند و بطور مؤثر علف‌های هرز پیش از کاشت را کنترل نمودند. بهترین روش کنترل علف‌های هرز طی فصل رشد نیز با استفاده از روشهای مکانیکی و شیمیایی مورد بررسی قرار گرفت که نتایج نشان داد از بین علفکش‌های بکار رفته، کاربرد دو مرحله ای ترکیب علفکش سافاری+بتانال پروگرس آ.ام و همچنین پیرامین+بتانال پروگرس آ.ام، بیشترین کارایی را در کنترل علف‌های هرز و افزایش محصول داشت. لذا این دو تیمار می توانند از جمله مناسبترین ترکیبات برای کنترل علف‌های هرز در زراعت چغندر قند باشند. اعمال کولتیواتور در مرحله هشت برگی چغندر قند تنها در تلفیق با علفکش‌های با کارایی پایین، موجب کنترل علف‌های هرز و به تبع آن افزایش محصول گردید. در شیوه آماده سازی بستر بذر در پاییز، وجین در مرحله تنک نه تنها موجب افزایش عملکرد نگردید بلکه در مواردی به دلیل جابجایی خاک و تحریک علف‌های هرز به جوانه زنی، نتیجه معکوسی را بدنبال داشت.